

”Tillförlitliga drogtester i arbetslivet är ett måste”

Vi uppmanar kollegor och arbetsplatser att endast använda tillförlitliga och kvalitets-säkrade test- och analysmetoder vid narkotikatestning i arbetslivet, skriver 24 läkare.

Publicerad: 30 november 2023, 05:30

Det här är opinionsmaterial

Åsikterna som uttrycks här står skribenten/skribenterna för.

Lars Carle, Arhur Tenenbaum, Inga-Lill Jaxe, Mikael Frentzell, Johan Häggbom och Fredrik Sparring. Foto: Rose-Marie Tenenbaum, Dragan Jurcevic

Drogtestningens förekomst i arbetslivet ökar, liksom frekvensen positiva fynd (1). Det finns mycket som talar för att drogtestning bör kombineras med andra åtgärder som en skriven policy, utbildning och rehabilitering. Motiven för drogtestning är att identifiera narkotikaanvändning och därmed förhindra incidenter, olyckor och dåligt anseende för arbetsplatsen, samt att vid positiva fynd erbjuda stöd och rehabilitering (2).

Den yttersta konsekvensen av ett positivt fynd kan bli en förlorad anställning eller en förlorad möjlighet till anställning. Därför är det motiverat att ha en strikt syn på testningens tillförlitlighet. Detta har tidigare motiverats och påtalats (2).

Företagshälsovårdens branschorganisation Sveriges Företagshälsor arrangerar kontinuerligt utbildning både för personal som provtar och för läkare som återför resultat där narkotikaförekomst påvisats i provet. Branschen har i samverkan med experter utarbetat en guide för hur kvalitetssäkrade drogtestar ska genomföras i praktiken (3).

Det innefattar att särskilt utbildad personal tar prover enligt strikta och väldokumenterade rutiner, att proverna skickas plomberade till ett för droganalyser godkänt ackrediterat laboratorium, och att en MRO-läkare bedömer alla positiva resultat innan arbetsplatsen meddelas slutresultatet. Medical Review Officers (MRO) är läkare med specialutbildning om droger, drogtestning, laboratorieanalyser, lagstiftning och drog- samt alkoholrehabilitering. MRO-läkare genomgår en särskild utbildning och certifiering.

MRO-läkarens medicinska bedömning inkluderar även att ge individen möjlighet att bestrida provsvaret och att begära omanalys innan resultatet meddelas arbetsplatsen. Allt detta följer europeiska riktlinjer för "legally defensible workplace drug testing", juridiskt försvarbar drogtestning på arbetsplatsen (4).

Under senare tid har vissa arbetsplatser lockats att införa drogtestning med enklare metoder, som inte uppfyller dessa strikta krav utan baseras på användning av så kallade snabbtester, vilka inte ger tillförlitliga resultat. Detta kommer att leda till att arbetsgivare delges felaktiga resultat, vilket riskerar att underminera drogtestning på arbetsplatsen som förebyggande. Därmed minskar en av de få möjligheter som finns att identifiera dem som behöver stöd för att sluta använda droger och att säkerställa att arbetsplatser undviker de risker som droganvändning medför.

Vi uppmanar därför kollegor och arbetsplatser att endast använda tillförlitliga och kvalitetssäkrade test- och analysmetoder vid narkotikatestning i arbetslivet.

Sara Hornliden, Ylva Rangnitt, Lars Hansson, Stig Norberg, Monica Eneholm, Lars Carle, Charlotte Liljeval, Torbjörn Lindholm, Wim Liethof, Anne-Charlotte Wieweg, Marie Oderhag, Stefan Gram, Arhur Tenenbaum, Göran Felländer, Inga-Lill Jaxe, Ingemar Nilsson, Lena Haraldsson, Ulf Nordlund, Mikael Frentzell, Johan Häggbom, Karin Blomvé, Ragnhild Ivarsson Walther, Fredrik Sparring

Samtliga undertecknare är specialister i arbetsmedicin/företagshälsovård och certifierade Medical Review Officers (MRO)

Frida Hedman, *specialist i arbetsmedicin/företagshälsovård*

Referenser:

1. Helander A och Villen, T (2021). Ökad droganvändning i arbetslivet – vart tjugonde urinprov positivt. Läkartidningen. 2021;118:21056
2. Hermansson U, Beck O, Westregård A, Brunen M. (2010). Drogtest viktig del av arbetslivets preventiva insatser mot narkotika. Med testning kan missbruk upptäckas tidigt Läkartidningen. 2010; 107(46):2878-80.
3. Beck O, Helander A och Hermansson U. Företagshälsans guide för kvalitetssäkrad alkohol- och drogkontroll i arbetslivet. Sveriges Företagshälsor; 2022.
4. EWDTS 2002. European Laboratory Guidelines for Legally Defensible Workplace Drug Testing Version 1.0.